

Emnekode:	LBLDNHB17
Emnenavn:	Natur, helse og bevegelse
Eksamensform:	Skriftlig eksamen
Dato:	20.05.22
Faglærer(e):	Adrian Kristinsønn Jacobsen, Harald Oseland
Eventuelt:	

Tabell 1: Høgskolen i Østfolds generelle beskrivelse av karakterer.

Symbol	Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Følgende kriterier vektlegges i tillegg til de generelle kriteriene (Tabell 1), altså at kandidaten:

1. er selvgående og selvstendig
2. svarer tilfredsstillende på oppgavene, ut ifra hva de rammene pensum og undervisningen gir
3. uttrykker seg presist og bruker et naturvitenskapelig språk, f.eks. bruker relevante faguttrykk der det er naturlig
4. kan relevante detaljer og begreper, kan bruke dem korrekt og forklare hva de betyr, gjerne illustrere med eksempler
5. knytter teori og praksis sammen, kan se ting i sammenheng og viser forståelse og refleksjon rundt temaet

Faglige elementer knyttet til naturfag i del 1 og del 2:

Tema og kompetansemål	Pensum
<p>Didaktikk og pedagogikk</p> <p>Disse temaene bør man kunne se i sammenheng med de andre målene i naturfag.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forklare hva vi legger i «utforskning.» - Begrunne hvorfor utforskning er viktig i barnehagen. - Anvende prinsipper for å starte og støtte utforskende aktiviteter. <p>Beskrive viktigheten av førstehåndserfaringer.</p>	<p>Forskerfrøboka kapittel 1</p> <p>Lea, A. (2007, november 9). Å se sammen med barn. Barnehageforum. https://www.barnehageforum.no/artikkel.asp?artikkelid=957</p> <p>Holter (2018)</p> <p>Forelesningsnotater</p>
<p>Mangfoldet av liv</p> <p>Beskrive hva moser og lav er.</p> <p>Hvordan kan vi lage fugleforingsplass? Det innebærer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan lage foringsautomater, samt plassering. - Rutiner for renhold. <p>Hvordan kan vi samle og studere småkryp? Det innebærer å kunne beskrive metodene:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fallfeller - Lakenmetoden - Slaghåv - Sommerfuglhåv - Stangsil - Løfte på røtter og steiner 	<p>Forskerfrøboka kapittel 4</p> <p>https://www.forskerfrø.no/artikkel/vis.html?tid=2176998</p> <p>Lav: https://snl.no/lav frem til oversikriften «systematikk.»</p> <p>Mose: https://snl.no/moser frem til overskriften «biologi.»</p>
<p>Økologi (sammenhenger i naturen):</p>	<p>Forskerfrøboka kapittel 4</p>

<p>Beskrive og bruke følgende økologi-begreper:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Økosystem - Levende faktorer - Ikke-levende faktorer - Næringskjede - Konkurrans - Nisjer 	<p>Konkurrans og nisjer: https://ndla.no/subject:1:83ce68bc-19c9-4f2b-8dba-caf401428f21/topic:1:116bf8f9-b9af-4fea-8152-02a2feeaf5a4/topic:1:9dc9ff9a-de6c-4cbe-9bbe-73d089f6eeee/resource:1:99621</p>
<p>Skog:</p> <p>Beskrive skogen som økosystem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viktige levende og ikke-levende (biotiske og abiotiske) faktorer i en skog, og noen viktige sammenhenger mellom disse. - Eksempler på næringskjeder i skog. - Eksempler på konkurrans i skog. - Eksempler på nisjer hos organismer i skogen. <p>Skogtyper:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sammenhengen mellom ikke-levende faktorer og hvilken skogtype vi får. - Kjennetegn på lav-furuskog, blåbærskog og edelløvskog. <p>Plantenes reproduksjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rollen til blomster hos planter. - Strategier for spredning av pollen. - Befruktning og spredning av frø. - Hvorfor kan ikke planten slippe frøene rett ned når de er modne? 	
<p>Havstrand:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilke typer strender har vi, og hva bestemmer hvilken strandtype vi får? - Hvordan dannes soneringen på strendene, og hvordan kan vi gjenkjenne disse? - Hva er eksempler på konkurrans på en strand? Bør kunne beskrives i detalj for høy måloppnåelse. Se pensum. - Hva er eksempler på en næringskjede på en strand? Bør kunne beskrives i detalj for høy måloppnåelse. Se pensum. - Å studere mangfoldet på en strand: hva slags teknisk utstyr 	

<p>trenger man, og hvordan brukes det?</p>	
<p>Naturfenomener</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hva er naturfenomener, og hvilken rolle har det i Rammeplanen? - Beskriv sammenheng mellom naturfenomen, aktivitet og naturvitenskapelig forklaring - Gi eksempler på naturfenomener tilknyttet vann, luft, lyd eller lys. Hvordan kan disse naturfenomenene synliggjøres (på ulike måter)? Hva er forklaringen på fenomenet? 	<p>Forskerfrøboka, kap. 5 Økter om naturfenomener.</p> <p>På eksamen trekker dere en av følgende tema: vann, luft, lyd eller lys. Da får dere i oppgave å beskrive fem naturfenomener for temaet dere trekker. Og dere får velge ett naturfenomen dere går i dybden på, som skal synliggjøres på ulike måter, og hvor dere gir en naturvitenskapelig forklaring på fenomenet.</p> <p>I vurderingen vektlegges:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beskrivelse av hva naturfenomener er, men også hva det <i>ikke</i> er, med eksempler. Definisjonen på naturfenomener er: «Det vi kan observere som følge av noe som skjer.» Man trekker linjer til ulike deler om Rammeplanen, også der hvor naturfenomener ikke er nevnt eksplisitt. 2. Man beskriver tydelig forskjellen mellom naturfenomener, aktiviteter (eller andre måter å synliggjøre naturfenomener på) og naturvitenskapelige forklaringer, og hvordan disse kan utfylle hverandre. 3. Studenten beskriver et mangfold av naturfenomener, og gjerne sammenhengen mellom de. Studenten beskriver hvordan et enkelt naturfenomen kan synliggjøres på varierte måter. Her bør det fremgå at studenten vet hvordan aktivitetene gjennomføres: Er det noe spesielt man bør passe på, og hva skal man se etter? 4. Studenten gir en tydelig naturvitenskapelig forklaring på naturfenomenet, gjerne knyttet til en av aktivitetene.
<p>Bærekraftig utvikling</p> <p>Miljøtrappa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sammenhengen mellom bærekraftig utvikling, naturopplevelser, mangfold i naturen og sammenhengene i naturen. - Hvordan dannes en positiv relasjon til naturen? - Hvordan bør man jobbe med bærekraftig utvikling i 	<p>Forskerfrøboka kap. 3 Forelesning 08 Skogen som pedagogisk arena</p> <p>Tilleggs litteratur (ikke pensum): Skarstein 2019 Bærekraft i praksis i barnehagen - Artskunnskap for bærekraftig utvikling link .</p>

<p>barnehagen, og hva bør man unngå?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hva er noen prinsipper for å støtte barns naturopplevelser? - Hva menes med artslære? - Hva er noen argumenter for viktigheten av artskunnskap i barnehagen? 	
---	--

- **Didaktikk:** Vurder momenter av betydning ved tilrettelegging for **kroppslig lek** i barnehagen til alle årstider.
 - Barns steder, affordances
 - Flyt/flow
 - Constraints og dynamisk systemteori
 - Ulike kategorier for kroppslig lek
 - Risikolek – progressiv tilnærming til risiko – risikomestring
 - Praktiske eksempler på ulike arenaer til ulike årstider, f.eks. skuleik, naturlekeplass, de yngste barna i naturen, gymsal, basseng osv, osv.
 - Kunne si noe om de 3 metodiske fremgangsmåtene som presenteres i pensum:
 - instruksjonsmetode
 - problemløsende og oppdagende metode
 - miljøet undervisermetode/miljøet som den tredje pedagog.
 - Kunne si noe om de 5 rollene som presenteres i pensum:
 - lekekamerat
 - igangsetter
 - parallellekekamerat
 - veileder
 - tilskuer
 - Barnehagens bidrag til å jevne ut sosiale ulikheter
 - Pensum
 - Osnes m.fl. 2020, kap.2, 3, 6, 7 og 9
 - Kompendium Natur, helse og bevegelse, Jensen, M. og Osnes, H. (2009). *Kroppen i lek og læring. Sirkus i barnehage og skole*
 - Kompendium Natur, helse og bevegelse, Kippe, K. (2010). *Barns utvikling gjennom fysisk utfoldelse i barnehagen*
 - Kompendium Natur, helse og bevegelse, Lundhaug, T. og Neegaard, H. R. (2013) *Friluftsliv og uteliv i barnehagen*
 - Kompendium Natur, helse og bevegelse, Sandseter, E.B.H. (2010). *Det opplevels- og spenningsøkende barnet.*
- **Motorisk utvikling:** Vurder betydningen av kroppslig lek for barns **motoriske utvikling**.
 - Nervesystemets- (inkl. sansene) oppbygging og påvirkning fra kroppslig lek.

- Kroppslig aktivitet og påvirkning av fysiske egenskaper og koordinative egenskaper.
 - Hva skjer fysiologisk i kroppen som fører til en motorisk utvikling ved bevegelse?
 - Nervecellens utvikling ved bevegelse – økt impulsstrøm osv.
 - Dynamisk systemteori
 - Selvorganisering
 - Frihetsgrader
 - Constraints
 - Eksempler på gode bevegelsesarenaer og aktiviteter for utvikling
 - Pensum
 - Osnes m.fl., 2015, kap. 4, 5
 - Kompendium Natur, helse og bevegelse, Kippe, K. (2010). Barns utvikling gjennom fysisk utfoldelse i barnehagen.
- **Friluftsliv:** Vurder betydningen av **friluftsliv i barnehagen**
- «Det rolige» og «det spennende» friluftslivet
 - Basisferdigheter hos den profesjonelle barnehagelæreren
 - Viktig for å ha pedagogisk overskudd til barna (pedagogisk sensitivitet)
 - Myke, harde og sosiale ferdigheter i friluftslivet
 - Leirplass og eksempler på leirplassaktiviteter inkl. naturlekeplass
 - Pensum
 - Kompendium Natur, helse og bevegelse, Lundhaug, T. og Neegaard, H. R. (2013) Friluftsliv og uteliv i barnehagen
 - Osnes m.fl. 2020, kap. 8
 - Storli & Bagøien 2019, hele boka
- **Fysisk aktivitet, kosthold og helse:** Vurder betydningen av kosthold og kroppslig lek for barns helse
- Direkte og indirekte helsepåvirkning
 - Næringsstoffene
 - Anbefalinger for mat i barnehagen, variasjon, tid til måltid osv.
 - Mat og måltider som pedagogisk arena
 - Pensum
 - Osnes m.fl. 2020, kap. 10, 11
 - Kompendium Natur, helse og bevegelse, Samdal, O. og Haug, E. (2010) *Betydningen av et sunt kosthold og fysisk aktivitet for helse og læring.*
 - Helsedirektoratet 2021, Mat og måltider i barnehagen
- **Psykisk helse**
- Hva er psykisk helse og livsmestring (Drugli & Lekhal, 2019, kap. 3, 4 [s. 29-37])
 - Hva fremmer psykisk helse og livsmestring (Drugli & Lekhal, 2019, kap 6 [s. 51-84])

- Å fremme psykisk helse i barnehagen – relasjoner og følelser (Drugli & Lekhal, 2019, kap 12, 13 [s. 115-126])
 - Utdelt materiale fra Drugli, M.B., & Lekhal, R. (2019). *Livsmestring og psykisk helse*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk